

EWA MILEWSKA

ZAKŁADOWY FUNDUSZ ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

W OŚWIACIE

ISBN 978-83-7440-729-8

SPIS TREŚCI

1. Zasady tworzenia i gospodarowania ZFŚS w szkole	4
1.1. Tworzenie funduszu	5
1.2. Dokonywanie odpisu	6
1.2.1. Nauczyciele czynni zawodowo	8
1.2.2. Nauczyciele – emeryci i renciści	9
1.2.3. Pracownicy niebędący nauczycielami	16
1.3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w szkołach wyższych	27
2. Świadczenie urlopowe z odpisu na ZFŚS	28
2.1. Osoby uprawnione do świadczenia urlopowego	28
2.2. Zasady ustalania wysokości świadczenia urlopowego	33
2.3. Wpłaty świadczenia urlopowego	34
3. Pomoc socjalna finansowana z ZFŚS.....	40
3.1. Przeznaczenie środków funduszu	42
3.2. Świadczenia finansowane z ZFŚS	44
3.3. Wzory dokumentów	55
4. Regulamin ZFŚS i plan wydatków	67
4.1. Treść regulaminu	67
4.2. Przykład regulaminu	70
4.3. Plan wydatków	82
5. Opodatkowanie i oskładkowanie świadczeń z ZFŚS	87

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w oświacie

Wstęp

Jednostki sektora finansów publicznych, do których należą placówki oświatowe, mają obowiązek tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych bez względu na liczbę zatrudnionych pracowników.

W szkołach i placówkach objętych systemem oświaty fundusz ten jest tworzony na zasadach szczególnych, na podstawie ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, a jedynie w sprawach w niej nieuregulowanych mają zastosowanie przepisy ustawy z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Odrębne uregulowania w tym zakresie dotyczą:

- sposobu tworzenia funduszu,
- wysokości odpisów podstawowych,
- zwiększeń odpisu dla emerytów i rencistów oraz osób niepełnosprawnych,
- wypłaty świadczenia urlopowego przysługującego jedynie nauczycielom.

Do końca maja, gdy upływa pierwszy obowiązkowy termin związany z przekazaniem odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, jednostki muszą przekazać równowartość 75% naliczonego odpisu podstawowego na rachunek bankowy funduszu. Na przekazanie następnej raty mają czas do 30 września, ale całą kwotę odpisu na 2016 r. należy wyliczyć do końca maja.

W opracowaniu w sposób kompleksowy zostały omówione zagadnienia związane z zakładowym funduszem socjalnym w szko-

łach – od zasad jego tworzenia, naliczania odpisu, dokumentacji świadczeń socjalnych do jego prawidłowego wydatkowania.

Ebook zawiera wzory dokumentów związanych z administrowaniem środkami funduszu, m.in.:

- przykładowy regulamin ZFŚS,
- wniosek o przyznanie świadczeń z ZFŚS,
- oświadczenie poręczyciela,
- decyzję komisji socjalnej w sprawie o przyznanie świadczenia.

W publikacji zostały również omówione zasady opodatkowania i oskładkowania świadczeń wypłacanych z ZFŚS.

1. Zasady tworzenia i gospodarowania ZFŚS w szkole

Ogólne zasady tworzenia i sposób gospodarowania zakładowym funduszem świadczeń socjalnych (dalej: ZFŚS) reguluje ustawa z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (dalej: ustawa o ZFŚS).

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych **tworzony jest w celu finansowania działalności socjalnej** organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z tego funduszu, na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych oraz na tworzenie zakładowych żłobków, klubów dziecięcych, przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego (art. 1 ust. 1 ustawy o ZFŚS).

Natomiast **szczegółowe regulacje** dotyczące funduszu socjalnego tworzonego w szkole zostały określone w art. 53 ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (dalej: Karta Nauczyciela) i **związane są przede wszystkim z:**

- dokonywaniem odpisów na fundusz dla nauczycieli i byłych nauczycieli – emerytów i rencistów,
- wypłacaniem nauczycielom świadczenia urlopowego,
- zasadami korzystania z ZFŚS przez nauczycieli będących emerytami lub rencistami w przypadku likwidacji szkoły, w której dotychczas korzystali oni ze świadczeń socjalnych.

W wymienionym zakresie Karta Nauczyciela ustala inne zasady niż wynikające z unormowań ogólnych, zawartych w ustawie o ZFŚS. W tym przypadku przepisy Karty Nauczyciela – jako przepisy szczególne – mają pierwszeństwo przed ogólnymi unormowaniami ustawy o ZFŚS i należy je stosować w pierwszej kolejności.

Przepisy ustawy o ZFŚS mają zastosowanie dopiero wówczas, gdy dana kwestia, dotycząca ZFŚS, nie jest uregulowana w Karcie Nauczyciela. Zasada ta wynika bezpośrednio z treści samego art. 53 ust. 5 Karty Nauczyciela, który stanowi, że w sprawach w niej nieuregulowanych stosuje się przepisy o ZFŚS.

1.1. Tworzenie funduszu

Obowiązek tworzenia ZFŚS w szkołach, jako jednostkach sektora finansów publicznych, wynika wprost z ustawy o ZFŚS. Pracodawcy prowadzący działalność w formach organizacyjno-prawnych **jednostek sektora finansów publicznych**, takich jak jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe, mają obowiązek **tworzyć ZFŚS bez względu na liczbę zatrudnianych pracowników** (art. 3 ust. 2 ustawy o ZFŚS).

Zarówno szkoły prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, jak i szkoły, dla których organem prowadzącym jest organ administracji rządowej, funkcjonują jako jednostki budżetowe.

W **innych jednostkach** oświaty (nieprowadzonych w formie jednostki budżetowej i samorządowego zakładu budżetowego) tworzenie ZFŚS odbywa się na zasadach określonych w ustawie o ZFŚS. Zgodnie z jej przepisami, do tworzenia funduszu socjalnego zobowiązani są pracodawcy zatrudniający, według stanu na 1 stycznia danego roku, **co najmniej 20 pracowników** w przeliczeniu na pełne etaty.

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych tworzy się z corocznego odpisu podstawowego naliczanego w stosunku do przeciętnej planowanej w danym roku kalendarzowym liczby pracowników zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy (po przeliczeniu na pełne etaty).

Przeciętną liczbę zatrudnionych należy określić na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 marca 2009 r. w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (dalej: rozporządzenie o sposobie ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych).

Przy obliczaniu przeciętnej faktycznej liczby zatrudnionych w danym roku kalendarzowym (obrachunkowym) należy zsumować liczbę pracowników zatrudnionych w poszczególnych miesiącach i otrzymany wynik podzielić przez 12.

Jeżeli **planowana przeciętna liczba zatrudnionych różni się od faktycznej przeciętnej liczby zatrudnionych**, na 31 grudnia należy skorygować podstawę naliczania odpisu ZFŚS i w rezultacie również kwotę tego odpisu. Gdy na koniec roku kalendarzowego faktyczna liczba zatrudnionych była:

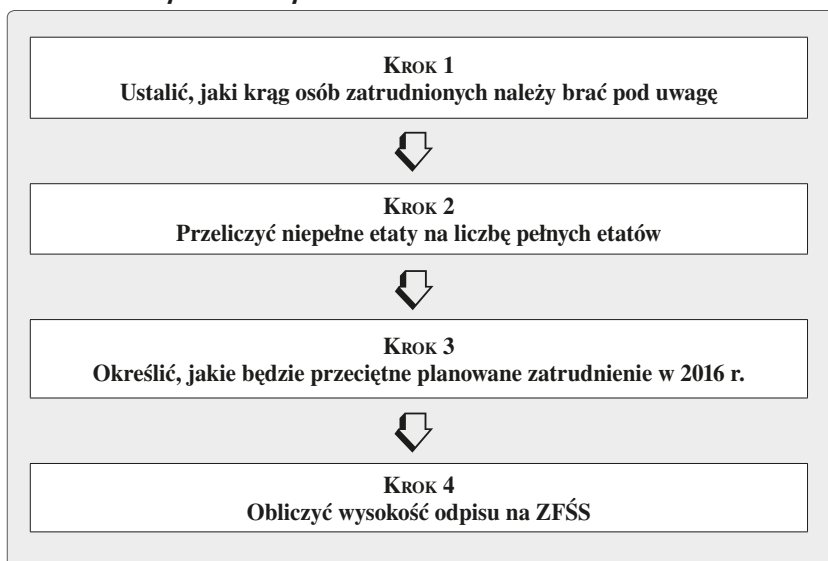
- niższa od planowanej – należy dokonać korekty (praktyką jest pozostawienie nadpłaty na rachunku),

- wyższa od planowanej – należy dokonać uzupełnienia odpisu i środków przekazanych na wyodrębniony rachunek bankowy funduszu.

Taki sposób obliczania przeciętnej liczby zatrudnionych stosuje się również, gdy pracodawca działał w okresie krótszym niż rok kalendarzowy albo naliczał odpis na ZFŚS na niepełny rok kalendarzowy.

Sposób określenia przeciętnej planowanej liczby zatrudnionych w danym roku kalendarzowym, przy obliczaniu odpisu na ZFŚS, przedstawia schemat.

SCHEMAT. Cztery kroki postępowania przy określaniu przeciętnej planowanej liczby zatrudnionych

1.2. Dokonywanie odpisu

Podobnie jak zasady tworzenia ZFŚS, również zasady dokonywania odpisu na tworzony w szkole ZFŚS zawarte są w przepisach:

- Karty Nauczyciela – która określa zasady dokonywania odpisów na ZFŚS dla nauczycieli oraz byłych nauczycieli – emerytów i rencistów oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne,

- ustawy o ZFŚS – która określa zasady dokonywania odpisu na ZFŚS dla pracowników szkoły niebędących nauczycielami.
Odpisy na ZFŚS dokonywane są w szkole na:
- nauczycieli,
- byłych nauczycieli – emerytów i rencistów oraz pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne,
- pracowników szkoły niebędących nauczycielami – aktualnie zatrudnionych oraz byłych pracowników – emerytów i rencistów.

Odpisy na poszczególne grupy pracowników (w tym byłych pracowników – emerytów, rencistów i pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne) tworzą jeden fundusz w szkole. Niedopuszczalne jest utworzenie dwóch (lub większej liczby) funduszy socjalnych – odrębnych dla aktualnie zatrudnionych i byłych pracowników albo – dla nauczycieli i dla pracowników niebędących nauczycielami.

ZAPAMIĘTAJ!

Odpisy dokonywane na poszczególne grupy pracowników (w tym byłych pracowników – emerytów i rencistów) tworzą jeden fundusz w szkole.

Fundusz socjalny ma służyć zarówno nauczycielom i pracownikom aktualnie zatrudnionym w szkole, jak i byłym nauczycielom i pracownikom – emerytom i rencistom.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami:

- odpisy na ZFŚS dokonywane są corocznie (art. 5 ustawy o ZFŚS),
- środki ZFŚS niewykorzystane w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny (art. 11 ustawy o ZFŚS).

Przepisy ustawy o ZFŚS stosuje się w sprawach dotyczących ZFŚS nieuregulowanych w Karcie Nauczyciela. Dotyczy to m.in. terminów przekazania równowartości środków odpisu na odrębny rachunek bankowy funduszu. I tak, do:

- **31 maja** należy przekazać minimum 75% środków,
- **30 września** należy ostatecznie przekazać całość środków.

Terminy wpłat środków na rachunek bankowy funduszu obowiązują także w przypadku dokonywania odpisu na ZFŚS dla nauczycieli.

1.2.1. Nauczyciele czynni zawodowo

Dla nauczycieli dokonuje się corocznie odpisu na ZFŚS w wysokości ustalonej jako iloczyn:

- planowanej, przeciętnej w danym roku kalendarzowym, liczby nauczycieli zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze zajęć (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć) skorygowanej w końcu roku do faktycznej przeciętnej liczby zatrudnionych nauczycieli (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć), i
 - 110% kwoty bazowej określonej dla nauczycieli każdego roku w ustawie budżetowej,
- art. 53 ust. 1 Karty Nauczyciela.

PRZYKŁAD

Czy dokonując odpisu na ZFŚS, należy brać pod uwagę – przy ustalaniu liczby zatrudnionych w danym roku kalendarzowym – również nauczycieli przebywających na urlopie dla poratowania zdrowia? Wiem, że świadczenie się im należy, natomiast nie jestem pewna, czy robi się odpis.

Za nauczyciela przebywającego na urlopie dla poratowania zdrowia dokonuje się odpisu na ZFŚS. Nauczyciel na takim urlopie jest nadal nauczycielem zatrudnionym w szkole, który dodatkowo otrzymuje wynagrodzenie. Zasady tworzenia w szkole ZFŚS oraz dokonywania odpisów na ten fundusz określone zostały w art. 53 Karty Nauczyciela. Dla nauczycieli odpisu na ZFŚS dokonuje się w wysokości ustalonej jako iloczyn planowanej, przeciętnej w danym roku kalendarzowym, liczby nauczycieli zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze zajęć (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć) i 110% kwoty bazowej określonej dla nauczycieli każdego roku w ustawie budżetowej.

Podstawę naliczania odpisu stanowi przeciętna planowana w danym roku kalendarzowym liczba osób zatrudnionych. Pod uwagę bierze się pracowników w rozumieniu ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (dalej: k.p.), czyli osoby zatrudnione na czas określony, nieokreślony, na umowę o pracę, na podstawie powołania, mianowania, wyboru, spółdzielczej umowy o pracę, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy oraz m.in.:

- pracowników przebywających na urloпах wychowawczych, macierzyńskich, zdrowotnych,
- zatrudnionych na zastępstwo,